

עפ"ג 66873/12/15 - סאמר ריאן נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ג 66873-12-15 ריאן נ' מדינת ישראל 11 פברואר 2016

בפני הרכב כב' השופטים: י' גריל, שופט בכיר (אב"ד)
ש' שטמר, שופטת בכירה
א' אלון, שופטת

המערער: סאמר ריאן ע"י ב"כ עו"ד שגיא סיוון (ס.ציבורית)

נגד

המשיבה: מדינת ישראל באמצעות פרקליטות מחוז חיפה (פלילי) ע"י
ב"כ עו"ד גב' מאיה הרטמן

פסק דין

א. בפנינו ערעור על גזר דינו של בית משפט השלום בחיפה (כב' השופט ד"ר ז' פלאח) בת"פ 40309-06-14 מיום 6.12.15 לפיו נדון המערער, יליד 1981, ל-18 חודשי מאסר בפועל (בניכוי ימי מעצרו מיום 28/05/14 עד ליום 20/07/14) וכן לשישה חודשי מאסר על תנאי לתקופה של שלוש שנים.

ב. הנסיבות הצריכות לעניין הינן בתמצית אלה:

כעולה מכתב האישום, נהג המערער בין התאריכים 4.1.2011 עד חודש מאי 2014,

בהזדמנויות שונות, לקבל במרמה כספים מאנשים שונים ובדרכים שונות. המערער נהג להגיע לבתייהם של אנשים שהיו חייבים כספים לתאגיד המים והביוב סובב שפרעם בע"מ או לוועדה המרחבית לתכנון ובנייה, שפלת הגליל, בידעו כי הם חייבים כספים לתאגיד או לוועדה.

המערער הציג את עצמו בפני המתלוננים ככזב כגובה מטעם התאגיד או הוועדה, תוך שהוא מציג מסמכים שונים, בחלקם גנובים ובחלקם מזויפים, וכן קבלות מזויפות. על סמך מציג שווא אלה קיבל המערער מידי המתלוננים כספים בסברם כי בכך הם משלמים את חובם לתאגיד או לוועדה, לפי העניין.

לאחר שקיבל את הכספים מן המתלוננים שלשל המערער את הכספים לכיסו.

ג. בחלק מן המקרים הגיע המערער לבתים של אנשים שונים מכוח עבודתו ברשות המקומית בה עבד באותה תקופה, או מכוח עבודתו בחברות המספקות שירותי איכפה לתאגידי מים, בידעו שאותם אנשים חייבים כספים לרשות המקומית או לחברות בהן עבד, לפי העניין.

ומבלי שהיה מוסמך לכך. המערער שלשל את הכספים שקיבל במרמה לכיסו.

עמוד 1

ד. כתב האישום המתוקן ייחס למערער חמישה-עשר אישומים בהם יוחסו לו העבירות הבאות:

קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות לפי סעיף 415 סיפא של חוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "**החוק**"), זיוף לפי סעיף 418 (אמצע) של החוק, וגניבה בידי עובד לפי סעיף 391 של החוק.

בישיבת בית משפט קמא מיום 6.7.15 הוגש כנגד המערער כתב האישום המתוקן במסגרת הסדר טיעון והמערער הודה בעובדות כתב האישום המתוקן והורשע בהתאם.

ה. בית משפט קמא הורה על הזמנת תסקיר של שירות המבחן. מעיון בתסקיר מיום 20.11.15 עולה, כי המערער נוטל אחריות על ביצוע העבירות ולטענתו הן בוצעו על רקע היותו נתון במצב כלכלי קשה מאוד, במטרה לנסות לכסות את חובותיו.

לדברי המערער, הוא התכוון עם קבלת משכורתו להחזיר את הכספים שלקח.

בחלוף הזמן התקשה המערער להחזיר את הסכומים שלקח, ועם ההחמרה במצבו הכלכלי הוא המשיך ליטול כספים בזיוף ובמרמה.

בפני שירות המבחן הביע המערער צער וחרטה על ביצוע העבירות והדגיש, כי המניע להסתבכותו בעבירות נובע מן המצב הכלכלי בו היה נתון, קשייו לבקש עזרה ממשפחתו, וקשייו להתמודד במצבי לחץ ומשבר.

ו. אין לחובתו של המערער הרשעות קודמות. המערער, כפי שנכתב בתסקיר, ביטא חוסר נזקקות לשילובו בהליך טיפולי לחלקים הבעייתיים שבאישיותו, וציין שההליך הפלילי וההשלכות על אורחות חייו יש בהם כדי להרתיעו מפני ביצוע עבירות דומות בעתיד.

שירות המבחן התרשם, כי מדובר באדם המנהל לרוב אורח חיים נורמטיבי ללא דפוסים עברייניים מושרשים. להערכת שירות המבחן קיימים אצל המערער יסודות בריאים בתפקודו, הבאים לידי ביטוי הן ביכולת הסתגלות ויציבות גבוהה במסגרות, והן בדאגתו לבני משפחתו. עוד התרשם שירות המבחן מאדם אשר נמנע ממעורבות פלילית, מגלה תפיסות ועמדות פרו-חברתיות, וניכר בו שהוא מצליח להתחבר לחומרת מעשיו ולכישלונו ההתנהגותי.

ז. לצד זאת, כך מציין שירות המבחן, עולים סיכונים להישנות עבירות דומות בעתיד, וזאת נוכח קשייו של המערער לוויסות דחפים, שימוש במנגנון הגנה של מינימליזציה בכל הנוגע לתיאור

הדרך בה ביצע את העבירות, וחוסר נכונותו להשתלב בהליך טיפולי.

להערכת שירות המבחן, אי שילובו של המערער בהליך טיפולי מעלה את הסיכון להישנות עברות דומות בעתיד.

בסיכום הדברים ונוכח העובדה שהמערער לא ביטא כל נזקקות טיפולית, אין שירות המבחן בא בהמלצה טיפולית בעניינו. יחד עם זאת ונוכח חומרת העבירות ובהיעדר רישום פלילי, ממליץ שירות המבחן בפני בית המשפט להטיל על המערער מאסר בעבודות שירות לצד הטלת מאסר מותנה מרתיע וקנס, עונשים שיהוו גורם מרתיע לעתיד.

ח. בישיבה שהתקיימה בפני בית משפט קמא ביום 6.12.15, הגישה המשיבה את טיעוניה בכתב לעונש וכן השלימה את הטיעון בעל פה והודיעה, שהיא עותרת למתחם ענישה בגין כל אחד מן האישומים לתקופה שבין שנה אחת ועד שנתיים מאסר בפועל תוך הצטברות חלקית בין האישומים.

באת כוח המשיבה ציינה בפני בית משפט קמא, שלפי תסקיר שירות המבחן, קיים סיכוי להישנות עבירות דומות בעתיד ולטעמה יש למערער קושי בסיפוק דחפים ושימוש במנגנוני הגנה.

ט. הסנגור בטיעונו לעונש טען, שהמערער נקלע לביצוע העבירות בהן הורשע מחמת מצב כלכלי קשה, דבר שהביא להידרדרות במדרון חלקלק אשר הנופל בו מתקשה להיחלץ ממנו.

הסנגור הפנה את בית משפט קמא לכך שכאשר נחקר המערער אודות ביצוע העבירות, הוא סיפר לחוקריו שלא היה בביתו כסף להאכיל את ילדיו הקטנים ושהוא עבד במשך שנים כשתחת ידיו עברו מיליוני שקלים מבלי שנגע בשקל.

עוד ציין הסנגור, כי המערער עשה לעיתים עבודות בכפר על פני יום שלם, למשל לתיקון דלת, על מנת שבסוף היום יהיה משהו, מלבד בקבוק מים במקרר של משפחתו.

עוד הפנה הסנגור למזכר שערך אחד החוקרים וכן לשני תמלולים של חקירה, מהם עולה שהמערער בוכה בכי אותנטי ומספר על תלאות חייו וכן כיצד השקיע מאמצים להחזיר כסף לאנשים. המערער עשה לעצמו רשימות כדי להחזיר כסף לאנשים ולחלקם גם החזיר.

י. הסנגור טען בפני בית משפט קמא שסכום הנזק עומד בסופו של יום על סדר גודל של כ-30,000 ₪, הגם שהחברה במסגרתה עבד המערער ניסתה "להלביש" עליו סכומים של 100,000 ₪.

כמו כן ציין הסנגור, שאזרחים וחלק מן המתלוננים ניסו "להלביש" על המערער כל מיני טענות שהמערער וסנגורו הצליחו להוכיח שלא היו ולא נבראו ולכן הוסרו מכתב האישום.

י"א. הסנגור הדגיש בפני בית משפט קמא, כי מדובר באדם נורמטיבי שבמשך שנים עברו תחתיו כספים רבים, בהם לא נגע והסתבכותו בחוק היא כאמור על רקע מצוקתו הכלכלית הקשה והוא שיתף פעולה עם החוקרים והודה בכל מה שזכר, השתתף ונטל חלק בעימותים עם אזרחים, הודה במעשיו וסייע לחוקרים בחקירה, וכן סייע להפריד בין תלונות סרק לבין העובדות האמתיות.

י"ב. לטענת הסנגור, מתחם הענישה ההולם רחוק מזה שמציגה המשיבה. הסנגור הציג בפני בית משפט קמא פסיקה לפיה המתחם בגין כל אחד מן המעשים נע בין מאסר על תנאי לבין ששה חודשים שניתן לרצותם בעבודות שירות והוא הפנה לפסיקה שלפיה נגזרו בנסיבות דומות, עונשים של עבודות שירות או חודשים ספורים של מאסר בפועל. המתחם ההולם על כל התיק בכללותו ברף העליון, כך טען הסנגור, הוא שנת מאסר ולא יותר.

הסנגור הדגיש, כי נוכח טיעוניו ונוכח הרקע העולה מתוך תסקיר שירות המבחן, יש לתת את הדעת על כך שמדובר בענייננו בהיעדר תכנון להבדיל מתיקי "העוקץ", דהיינו מקרים בהם הנאשמים התכוונו לעשות רווח קל על חשבון הזולת.

י"ג. הסנגור חזר והדגיש, שאיש מן האזרחים לא נפגע, שכן התאגידים שכספי המתלוננים היו מיועדים לכיסוי החשבונות שלהם ראו בתשלום שבוצע על ידי המתלוננים למערער כאילו כל החובות והחשבונות שולמו ולמעשה הם "גלגלו" את הנזק על החברות שהיו המעסיקות של המערער. חברות אלה הן שהגישו שתי תביעות נגד המערער ובתיקים אלה יש פסקי דין חלוטים ומדובר על סכומים, כך ציין הסנגור, של למעלה מ-100,000 ₪ ולכן כלל האזרחים, שהם המסכנים והחלשים בחברה, לא נפגעו.

י"ד. הסנגור ציין, שהמערער נטל על עצמו אחריות מלאה מתחילת התיק, הבין את מעשיו ואת חומרתם ויחזיר לחברות את הכספים בתוספת ריבית. המערער צעיר יחסית, הקים תא משפחתי, ילדיו צעירים, רעייתו מלווה אותו ותומכת בו מתחילת הדרך, הוא פוטר מידית מעבודתו, ויש כנגדו תיק הוצאה לפועל.

ט"ו. המערער היה כחודשיים במעצר, ותקופה של כשנה במעצר בית מלא מאז 20.4.15 המערער במעצר בית כמעט מלא, למעט שני "חלונות" יומיים. המערער יושב מרבית הזמן בבית והמצב הכלכלי של משפחתו שהיה רע, הפך לרע עוד יותר.

ט"ז. טוען הסנגור, שהמערער נדהם מדברי הסיכום של שירות המבחן, הואיל והיה בטוח ששירות המבחן ימליץ על טיפול שהרי המערער נשאל האם הוא מעוניין שהקבוצה הטיפולית תהיה בעפולה או בעכו.

הסנגור חזר והדגיש, שאין למערער עבר פלילי, הוא ניסה להחזיר כספים לאנשים, אך נוכח מצבו הכלכלי הקשה הוא לא הצליח בכך והחליק במדרון החלקלק.

לאחר שנעצר המערער, הוא שיתף פעולה באופן מלא עם רשויות אכיפת החוק וכן נטל אחריות מלאה למעשיו בפני בית המשפט, וחסך זמן שיפוטי יקר. לכן יש מקום להטיל על המערער, כך לטענת הסנגור, ענישה בעבודות שירות ולאמץ את המלצות תסקיר שירות המבחן.

י"ז. לטענת הסנגור האינטרס הציבורי לא יצא נפסד כתוצאה מכך.

בנוסף ביקש הסנגור, שהקנס שיוטל יהא מינורי שכן בגלל המצב הכלכלי הגרוע של המערער "יגולגל" הקנס על משפחתו.

הסנגור הפנה את בית משפט קמא לשורה של גזרי דין בעבירות מסוג דומה שבהם אף מדובר היה, בין היתר, גם בנאשמים עם עבר פלילי, וגזרי הדין הסתכמו בעונשים קלים יחסית ולעיתים אף מאסר על תנאי ושל"צ בלבד.

י"ח. לדעת הסנגור, במקרה שלפנינו ובמכלול הנסיבות, אין תיק זה מחייב שליחתו של המערער למאסר מאחורי סורג ובריח, שהרי זו הסתבכותו הראשונה עם החוק ולפי מסקנות ועדת דורנר, מאסרים קצרים לתקופה של פחות משנה אין בהם תועלת של ממש, לא מבחינת הענישה ולא מבחינת קרימינולוגיה.

לנוכח כל אלה, עתר הסנגור שבית משפט קמא יסתפק בשליחת המערער לביצוע מאסר בעבודות שירות.

המערער מצדו הביע את צערו בפני בית המשפט על מעשיו וציין, כי הוא מבקש להתחיל חיים חדשים עם משפחתו.

י"ט. בגזר דינו מיום 6.12.15 עמד בית משפט קמא על כך שהמערער ביצע את מעשיו על פני פרק זמן של למעלה משלוש שנים, כשהגיע לבתייהם של אנשים שונים ונטל מהם כספים שאינם מגיעים לו תוך שהציג מצג שווא לפיו הוא גובה מטעם גורמים חוקיים להם האנשים היו חייבים כספים.

המערער התעשר על חשבון אחרים, פגע בחיי מסחר תקינים וכן פגע באמון שהציבור נותן בגורמים חוקיים ובתאגידים שונים. מידת הפגיעה בערכים המוגנים היא חמורה.

בית משפט קמא הביא בחשבון את הערכים שנפגעו, את הפסיקה הנוהגת, כולל זו שהוגשה על ידי הסנגור וכן פסיקה אחרת הידועה לבית משפט קמא, לרבות פסיקה שנקבעה על ידי בית משפט קמא עצמו.

כ. עוד הביא בית משפט קמא בחשבון את חלקו (המלא) של המערער בביצוע העבירות, את הנזק שנגרם ואשר צפוי היה להיגרם מביצועו, את הבנתו המלאה של המערער למעשיו, את התכנון שקדם לביצוע

העבירות, כשהמערער שהיה מצויד במסמכים הגיע לאנשים שהיו חייבים כספים לתאגיד המים או לוועדה המרחבית לתכנון ובנייה באופן שהוא ידע בדיוק לאן ואל מי להגיע.

כ"א. בית משפט קמא הביא בחשבון את הנזק שצפוי היה להיגרם מביצוע העבירות, והנזק שנגרם בפועל מביצוען, כמו גם את הסיבות שהביאו את המערער לבצע את העבירות, דהיינו, המחסור בכיסו לטענת סנגורו.

כ"ב. לנוכח כל אלה הגיע בית משפט קמא למסקנה שמתחם הענישה ההולם בגין כל אחד מן האישומים, שאינם כוללים גניבה בידי עובד, הוא בין שלושה חודשים ועד שמונה-עשר חודשים, ואילו האישומים הכוללים גניבה בידי עובד, מתחם הענישה בהם נע בין ששה חודשים ועד עשרים וארבעה חודשים.

עוד קבע בית משפט קמא, שמתחם הענישה ההולם את מעשיו של המערער בגין כל התיק הוא מאסר שנע בין שמונה-עשר חודשים ועד שלוש שנים.

כ"ג. באשר לעונש בתוך המתחם, הביא בית משפט קמא בחשבון את נטילת האחריות המלאה של המערער על מעשיו לאחר תיקון כתב האישום והחסכון המשמעותי בזמן שיפוטי נוכח העובדה שמדובר היה בעשרות עדים.

בית משפט קמא אף הביא בחשבון את הפגיעה של העונש במערער עצמו, לרבות בשל גילו, וכן היותו נשוי ואב לשלושה ילדים.

עוד הביא בית משפט קמא בחשבון את הנזק שנגרם למערער כתוצאה מביצוע העבירות והרשעתו כשמדובר באדם נטול עבר פלילי וזהו מפגשו הראשון עם החוק.

כמו כן הביא בית משפט קמא בחשבון את התנהגותו החיובית של המערער, למעט כמובן בתיק זה, את נסיבות חייו הקשות שהייתה להן השפעה על ביצוע העבירות, ובמיוחד מצבו הכלכלי הקשה ורצונו להאכיל את ילדיו.

כ"ד. בית משפט קמא לקח גם בחשבון את העובדה שהעבירות בוצעו על פני למעלה משלוש שנים ומנגד את חלוף הזמן מאז ביצוע העבירות ועד היום והכל כשעברו הפלילי של המערער נקי לחלוטין.

כמו כן הביא בית משפט קמא בחשבון שהמערער היה עצור בגין תיק זה משך כחודשיים ולאחר מכן שהה כתשעה חודשים בתנאי מעצר בית מלאים והוא שוהה כיום בתנאי מעצר בית חלקיים מזה כשבעה חודשים.

בנוסף נתן בית משפט קמא את דעתו על כל האמור בתסקיר שירות המבחן.

בית משפט קמא החליט להימנע מלחייב את המערער לשאת בפיצוי וזאת נוכח פסקי הדין שניתנו כנגד המערער והליכים אזרחיים על ידי המתלוננים וזכותם של מתלוננים אחרים להגיש תביעות אזרחיות כנגד המערער.

כ"ה. בשים לב לכך שבית משפט קמא החליט להטיל על המערער עונש מאסר בפועל, החליט הוא להימנע מלחייב את המערער בתשלום פיצוי וכן מתשלום קנס, במיוחד נוכח המצב הכלכלי הקשה שהביא את המערער לביצוע העבירות.

לאחר התלבטות החליט בית משפט קמא להסתפק ברף התחתון של מתחם הענישה ולפיכך הטיל על המערער עונש מאסר בפועל לתקופה של שמונה עשר חודשים בניכוי ימי מעצרו, וכן מאסר מותנה.

כ"ו. המערער ממאן להשלים עם גזר דינו של בית משפט קמא וערעורו מונח בפניו.

לטעמו של המערער, שגה בית משפט קמא בקביעת מתחם הענישה ובקביעת העונש בתוך המתחם, וכן בכך שלא אימץ את המלצת שירות המבחן, דהיינו, להסתפק במאסר שירוצה בעבודות שירות, וכן החמיר בית משפט קמא עם המערער במידה ניכרת עד מאוד המצדיקה לפי הנטען את התערבותה של ערכאת הערעור.

הסנגור הפנה לשורה של פסקי דין על מנת להסיק מפסקי דין אלה כי מדיניות הענישה הנהוגה מצביעה על ענישה קלה יותר מזו שהוטלה על המערער בתיק זה.

כ"ז. לטענת המערער לא נתן בית משפט קמא משקל מספיק והולם לשני פרמטרים משמעותיים מאוד בנסיבות העניין שהוצבו להם תימוכין בבית משפט קמא. האחד: הסיבות שהביאו את המערער שהיה שרוי במצב כלכלי קשה מאוד לבצע את העבירות. השני: הנזק המועט שנגרם בנסיבות העניין מביצוע העבירה לאזרחים הנפגעים אשר בפן הכספי לא נפגעו כלל ממעשיו של המערער.

כ"ח. עוד נטען בערעור, כי נכון היה בנסיבות העניין שבית משפט קמא יראה בכל העבירות שביצע המערער "אירוע אחד" ויקבע מתחם אחד לכל העבירות בהתאם להלכה הפסוקה ומבחן "הקשר ההדוק", וזאת במקום לקבוע מספר מתחמים שונים שהביאו להחמרה בענישה מעבר למתחייב. לטעמו של הסנגור, מתחם הענישה ההולם במכלול נסיבות העניין לכלל העבירות נע בין מאסר על תנאי ועד שנת מאסר.

כ"ט. נטען בערעור, כי בית משפט קמא לא העניק משקל מספיק והולם לפרמטרים הבאים:

1. הפגיעה במערער.
2. הפגיעה במשפחתו של המערער.
3. הנזקים שנגרמו למערער מביצוע העבירה ומהרשתתו.
4. נטילת האחריות של המערער על מעשיו וחזרתו למוטב.

5. מאמציו של המערער לתקן את תוצאות העבירה ולפיצוי על הנזק שנגרם כשבימים אלה עמל המערער על עריכת הסדר עם מעבידיו באופן שהוא ישפה אותם על הנזק הכספי שנגרם להם כתוצאה מהפרשה.

6. שיתוף הפעולה של המערער עם רשויות אכיפת החוק.

7. נסיבות חיים קשות של המערער שהייתה להן השפעה על ביצוע מעשה העבירה כעולה גם מתסקיר שירות המבחן.

8. היעדר עבר פלילי מכל סוג שהוא."

ל. עוד נטען בערעור, שהיה על בית משפט קמא לאמץ את המלצתו של שירות המבחן ולפחות לתת להמלצה זו משקל משמעותי.

מוסיף המערער וטוען, כי בניגוד לנטען בתסקיר, הוא נכון היה להשתלב בהליך הטיפול שהוצע לו והוא אינו מבין מדוע כתב שירות המבחן בתסקירו את אשר כתב והמערער מבחינתו מוכן להתייצב בשירות המבחן לעריכת תסקיר משלים.

ל"א. נטען בערעור, כי ראוי היה בנסיבות אלה, להטיל על המערער בתוך המתחם עונש של מאסר לריצוי בעבודות שירות, וזאת גם בהתחשב בהמלצות הוועדה הציבורית לבחינת מדיניות הענישה והטיפול בעבריינים בראשות השופטת (בדימוס) ד. דורנר מאוגוסט 2015, שהרי מדובר בהסתבכותו הראשונה של המערער ומאסרו הראשון.

ל"ב. בדיון שהתקיים בפנינו ביום 28.1.16 חזר בא כוח המערער בהרחבה על תמצית טיעונו והגיש לעיונו שורה של מסמכים שונים ובהם רשימת סכומי הכסף שנטל המערער והמסתכמים בסכום של 46,822 ₪, מתוכם החזיר המערער 9,210 ₪ כך שיתרת הנזק מסתכמת ב-37,612 ₪.

ל"ג. כמו כן הגיש הסנגור לעיונו פסיקה רלוונטית לביסוס טיעונו באשר לענישה הראויה תוך שחזר והדגיש בטיעונו, בין היתר, את המצב הכלכלי הקשה מאוד בו היה נתון המערער, שילדיו הקטנים היו רעבים, וכן הדגיש שהמערער נטל אחריות לא רק בבית המשפט אלא גם בחקירתו במשטרה, ואף ניסה להחזיר את מה שהצליח להחזיר ולכן, ובהתחשב גם בהמלצות ועדת דורנר, אין מקום להטיל עונש מאסר בפועל על מי שזו הסתבכותו הראשונה עם החוק.

ל"ד. שונה עמדת באת כוח המשיבה, שהדגישה, כי המערער הורשע בגין חמישה-עשר אישומים כלפי מתלוננים שונים שהיו חייבים כספים בין אם לתאגיד ובין אם לוועדה המרחבית כשקורבנותיו של המערער, שנבחרו על ידו במודע, שייכים הם עצמם לשכבה מוחלשת.

ל"ה. החומרה היתרה בתיק, כך ציינה הפרקליטה, אינה נמדדת בסכום הכסף אלא נובעת מעזות המצח והפעולה האקטיבית של המערער לגביית כספים אלה. המערער ניצל את גישתו למידע, דהיינו, הוא ידע מי הם אותם חייבים, הגיע אליהם באופן אקטיבי ומתוכנן, הציג בפניהם מסמכים מזויפים ואמר להם, שאם לא ישלמו את הכסף הוא יעקל להם רכוש מן הבית. יש לראות בכך עשייה אקטיבית מול מתלוננים מוחלשים על פני תקופה של למעלה משלוש שנים שבמהלכן עמד לרשות המערער זמן כדי לעצור ולחשוב האם נכונה הדרך בה הוא בחר ללכת ולנצל אוכלוסייה חלשה, אך המערער המשיך בדרכו.

ל"ו. באת כוח המשיבה טענה כי **"באשר לתאגידים עצמם אין לנו כל ראייה שלקחו על עצמם את חוב המתלוננים, יכול להיות שיש הסדר בינם לבין המערער הרי מדובר בהליך שלקח זמן, האירוע התגלה כאשר הגיעו אל אותם מתלוננים וביקשו מהם לשלם את החוב, כך שנגרם נזק גם במישור הכספי"**.

ל"ז. עוד טענה הפרקליטה, שבית משפט קמא נתן משקל רב למצבו הכלכלי של המערער ונסיבותיו האישיות ולהשפעת הענישה על משפחתו, כשם שהביא בחשבון את הודאתו ועברו הנקי והטיל על המערער ענישה ברף המינימלי של שמונה עשר חודשים.

ל"ח. באת כוח המשיבה הוסיפה, שהמערער נחקר כבר בשנת 2013 אך אז הוא לא הודה והמשיך במעשיו עד יוני 2014 (עמ' 3 לפרו', שורות 23-24) ובכך ראתה הפרקליטה חומרה נוספת, דהיינו, שהמערער המשיך לבצע אותם מעשים למרות שכבר נחקר בגין אחד מהם.

ל"ט. כמו כן הצביעה הפרקליטה על תסקיר שירות המבחן המצביע על סיכוי להישנות העבירות, והתייחסות ממזערת מצד המערער לעבירות אותן ביצע.

מ. לטעמה של הפרקליטה העונש אף סוטה לקולא לנוכח חומרת העבירות.

הפרקליטה הגישה לעיונו פסיקה רלוונטית לביסוס טיעוניה באשר לענישה המתאימה ועוד הוסיפה, כי מדובר בגזר דין של שמונה עשר חודשי מאסר לחמישה עשר מקרים, משמע, פחות מחודש ומחצה לאירוע אחד.

עוד סוברת הפרקליטה, כי צדק בית משפט קמא בכך שהתייחס למעשיו של המערער כאילו מדובר בשורה של אירועים נפרדים ולא אירוע אחד.

מ"א. לאחר שנתנו דעתנו לכתב האישום המתוקן, לתסקיר שירות המבחן, לטיעונים של באי כוח הצדדים בפני בית משפט קמא, לגזר הדין על נימוקיו, להודעת הערעור, לטיעוניהם של באי כוח הצדדים בפנינו בישיבה מיום 28.1.16, למסמכים שהגיש לנו הסנגור במהלך הטיעון וכן בהתחשב בפסיקה אותה הגישו לעיונו באי כוחם של שני הצדדים, מסקנתנו היא שלא נפל כל פגם בגזר דינו של בית משפט קמא

ולפיכך יש לדחות את הערעור.

מ"ב. אנו סבורים, כי מעשיו של המערער חמורים הם, דהיינו, על פני תקופה של למעלה משלוש שנים הגיע המערער לבתיהם של אנשים שונים שהיו חייבים כספים לתאגיד המים או לוועדה המרחבית, הוא הציג בפניהם מצג שווא כאילו הוא משמש בתפקיד גובה מטעם אותם גורמים חוקיים להם היו אנשים אלה חייבים כספים, נטל את הכספים ושלשל אותם לכיסו, הכל כעולה מחמישה עשר האישומים הכלולים בכתב האישום.

מ"ג. צדק בית משפט קמא משכתב בסעיף 5 לגזר דינו: **"הנאשם התעשר על חשבון אחרים ופגע בחיי מסחר תקינים וכן פגע באמון שהציבור נותן לגורמים חוקיים ולתאגידים שונים ומידת הפגיעה בערכים המוגנים היא חמורה"**.

גם אם הסכום הכולל של הכספים נשוא האישומים, עומד כיום על כ- 37,000 ₪, כדברי המערער, דהיינו, סכום שאיננו גבוה במיוחד, הרי את הדגש יש לשים על כך שמעשיו של המערער, אשר נמשכו לאורך תקופה העולה על שלוש שנים, פגעו באמון שנותן הציבור ברשויות החוק ובתאגידים השונים ומקובלת עלינו עמדת בית משפט קמא שמידת הפגיעה בערכים המוגנים היא חמורה.

מ"ד. יפים לעניין זה דבריה של כ' השופטת (בדימוס) א' פרוקצ'יה בע"פ 9788/03, מדינת ישראל נ' גולן, פ"ד נח(3) 245, בעמ' 250:

"העבריינות הכלכלית בתחומי החברה והכלכלה היא לרוב מתוחכמת, מסתייעת באמצעים מודרניים של הפקת מידע, וקשה לגילוי. נזקיה קשים לחברה בכללותה, למשק הכלכלי, ולאנשים הפרטיים הנפגעים ממנה במישרין. על מדיניות הענישה לשקף את הסכנה הגדולה הרובצת בפתחה של העבריינות הכלכלית המתוחכמת, את היקף הקורבנות העלולים להיפגע ממנה, את הקושי והמורכבות שבאיתורה ואת ההוקעה הברורה של יסודות השחיתות וניצול עמדות הכוח, השליטה והמידע הכרוכים בביצועה. על המסר העונשי לשקף בבירור את תגובתה המחמירה של החברה על מעשים של הפרת נאמנות בשימוש בכספי הזולת תוך ניצול כוח המשרה".

מ"ה. במקרה שבפנינו ניצל המערער את הגישה שהייתה לו להשגת מידע לגבי אנשים החייבים כספים, בין אם לתאגיד המים ובין אם לוועדה המרחבית, הוא הגיע לבתיהם, הציג עצמו בפניהם בכזב כגובה מטעם התאגיד או הוועדה, ולצורך זה הציג בפניהם מסמכים שונים, בחלקם גנובים ובחלקם מזויפים, וכן קבלות מזויפות ועל סמך מצגי שווא אלה, קיבל מידי המתלוננים כספים כשאלה האמינו שבכך הם משלמים את חובם לתאגיד או לוועדה, וכספים אלה שלשל המערער לכיסו.

מ"ו. כך, למשל, עולה מן העובדות נשוא האישום השני, שהמערער הזהיר את המתלונן שאם לא ישלם את

חוב המים בסך 3,000 ₪, הוא יעקל חפצים מביתו.

מן העובדות נשוא האישום השלישי עולה כי המערער הגיע לביתו של המתלונן והציג למתלונן תעודת עיקול מיטלטלין של הוועדה. גם מן העובדות נשוא האישום החמישי עולה, כי המערער הציג למתלוננת באותו מקרה תעודת עיקול מיטלטלין של הוועדה. לפי עובדות האישום השישי הציג המערער למתלונן תעודה מזויפת לתפיסת מיטלטלין, בודעו שהיא מזויפת, ובאישום התשיעי צוין בעובדות המקרה שהמערער דרש מן המתלוננת לשלם לו לאלתר את מרבית החוב שאם לא כן, ינתק את צריכת המים בביתה.

מ"ז. עולה מכל המפורט לעיל, שאין המדובר במעידה חד פעמית כי אם בהתנהלות שיטתית של המערער על פני פרק זמן העולה על שלוש שנים כשהמערער מנצל מידע שהיה נגיש מבחינתו על מנת להשיג כספים בדרכי מרמה ממתלוננים שהם עצמם אנשים הנתונים במצוקה וחייבים כספים, בין אם לתאגיד ובין אם לוועדה המרחבית, כשהמערער נוהג בתחכום ובעזות מצח על מנת לשלשל כספים אלה לכיסו ולגרום למתלוננים להאמין שבכך הם הסדירו את חובם.

ערים אנו כמובן לטענותיו של המערער על המצוקה הכלכלית שהוא, לדבריו לפחות, חווה כפי שטען בחקירתו במשטרה, בפני שירות המבחן ובפני בית המשפט, דהיינו שהוא עשה את שעשה על מנת שילדיו לא יהיו רעבים.

מ"ח. קשה לגלות אהדה לטענות אלה של המערער בודענו שהאנשים מהם הוא נטל את הכספים בדרכי מרמה, כמתואר בכתב האישום המתוקן, אף הם אנשים החיים בעצמם במצוקה ונקלעו למצב שבו הם חייבים כספים לתאגיד המים או לוועדה המרחבית כשהמערער מתרה בפניהם שיעקל את מיטלטליהם או שינתק להם את צריכת המים, הכל לפי העניין.

אף אם כטענת הסנגור לא נגרם בסופו של דבר נזק למתלוננים משום שהתאגיד או הוועדה המרחבית ראו את החוב כמסולק, ואילו חברות שירותי האכיפה בהם היה מועסק המערער הגישו כנגדו תביעות כספיות וניתנו כנגדו פסקי דין חלוטים, הרי אין בכך כדי לגרוע מחומרת התנהלותו הנלווה של המערער, ואין בכך כדי לגרוע מן הפגיעה באמון שהציבור נותן בגורמים הפועלים כחוק, וכן בתאגידי מים, וכפי שקבע בצדק בית משפט קמא, מידת הפגיעה בערכים המוגנים היא חמורה.

מ"ט. תקופת מאסר של שמונה עשר חודשים היא בוודאי תקופה לא קצרה ומדובר באדם שהוא כבן 35 כיום, בעל משפחה, אב לשלושה ילדים קטנים, שעד כה לא הסתבך בפלילים, ואולם שיקולים אלה הם כולם שיקולים שכבר עמדו לנגד עיניו של בית משפט קמא בבואו לקבוע את מתחם העונש ההולם בגין מעשיו של המערער, וכן בקובעו את העונש אשר בתוך המתחם.

איננו סבורים שנפל פגם כלשהו בשיקולים שעמדו לנגד עיניו של בית משפט קמא ובכלל זה העובדה שהמערער נטל אחריות מלאה על מעשיו, לאחר שתוקן כתב האישום, ובכך חסך בוודאי זמן שיפוטי רב, ובנוסף הביא בית משפט קמא בחשבון את גילו של המערער, ואת השפעת הענישה על משפחתו של המערער והיותו אב לשלושה

ילדים, כאשר הסתבכותו זו היא מפגשו הראשון עם החוק, שיקולים אלה, כאמור לעיל, נלקחו בחשבון ע"י בית משפט קמא בקביעת עונשו של המערער.

נ. בית משפט קמא אף לקח בחשבון את העובדה שהמערער אדם נורמטיבי, את נסיבות חייו הקשות ומצבו הכלכלי הקשה, אך בצד כל אלה, וכפי שכבר הדגשנו לעיל, מעשיו של המערער כפי שתוארו בהרחבה בחלק הכללי של כתב האישום המתוקן, ובעובדות של כל אחד מחמישה עשר האישומים, מצביעים על הפגיעה החמורה בערכים חברתיים מוגנים, ובניצול שעשה המערער במידע שהיה נגיש לו במסגרת עבודתו על מנת להגיע לאותם אנשים שהם עצמם חיים במצוקה וחייבים כספים לתאגיד המים ולוועדה המרחבית, על מנת לגבות מהם כספים תוך איום שאם לא כן, הוא יעקל חפצים מבתייהם או ינתק להם את המים, וכל זאת נעשה על פני פרק זמן העולה על שלוש שנים.

נ"א. לא למותר להוסיף כי בהתאם לאמור בתסקיר שירות המבחן, משתמש המערער במנגנון הגנה של מינימליזציה (מזעור) כשהוא מתאר את הדרך בה ביצע את העבירות. בנוסף לכך אף מציין שירות המבחן שאי-שילובו של המערער בהליך טיפולי מעלה את הסיכון להישנות עבירות דומות בעתיד.

נ"ב. לא נעלם מעינינו ששירות המבחן הציע לבית משפט קמא להסתפק בהטלת עונש מאסר שאותו יוכל המערער לבצע על דרך של עבודת שירות ואולם כפי שנקבע בפסיקה:

"שיקוליו של שירות המבחן למבוגרים, אינם חופפים בהכרח את שיקוליו של בית המשפט, וזאת, בין היתר, מאחר שהוא אינו מופקד על הראייה הכוללת, הבוחנת גם את אלמנט ההרתעה הכללי, ונתונים כיוצא באלה. לכן, אין לבוא בטרזניה אל שירות המבחן, אם הוא נותן את דעתו בעיקר לאינטרס האישי של הנאשם, ואף מוכן להציע הצעות לשיקום, המעוגנות לעתים, בהערכה ובהתרשמות, ותו לא. השירות רואה את עיקר מעייניו במיצוי של היבט מוגדר של הנתונים, הנאספים לקראת ההכרעה השיפוטית, ובית המשפט הוא שיוצר את האיזון הנאות בין הנתונים השונים ומופקד על ראייתו של השלם להבדיל מן הקטע או המקוטע. מכאן כי אל הדברים, העולים מן התסקיר, מצטרפים, בדרך כלל, נתונים רלבנטיים נוספים, המשמשים יסוד לשיקוליו של בית המשפט, כגון מהות העבירה, הלקחים לגבי האיש ומעשיו, כפי שהם מתגבשים בראייתו של בית המשפט, ועוד."

(עיינו: ע"פ 344/81 מדינת ישראל נ' שחר סגל, פ"ד לה (4) 313).

נ"ג. אנו סבורים, שגזר דינו של ביהמ"ש קמא מאוזן כראוי והביא בחשבון את כלל השיקולים הרלוונטיים, הן לחומרה והן לקולא. נציין, כי הגם שמדובר בעבירה כלכלית בה כוללת הענישה בדרך כלל רכיבים של פיצוי וקנס, נמנע בית משפט קמא מלחייב את המערער בתשלום פיצוי בהביאו בחשבון את שני פסקי הדין החלוטים שניתנו כנגד המערער בתביעותיהן של החברות שבמסגרתן הועסק, ובאפשרותם של מתלוננים נוספים, ככל שיש, להגיש כנגדו תביעות, וכן כשנמנע מלהטיל תשלום קנס מתוך התחשבות

במצב הכלכלי הקשה של המערער, דבר שעלול היה להוסיף רכיב של מאסר בפועל נוסף בגין אי-תשלום הקנס.

נ"ד. נוסף, שגם נתנו דעתנו לפסיקה הרלוונטית שהגישו בפנינו ב"כ שני הצדדים, כל אחד מהם לביסוס עמדתו וטיעונו, אך כידוע יש לבחון כל מקרה ומקרה לפי נסיבותיו הספציפיות, שהרי על ביהמ"ש לבחון בכל גזר דין הן את נסיבות המקרה והן את נסיבותיו של מבצע העבירה.

בענייננו, שוכנענו שלא נפל בגזר דינו של בית משפט קמא פגם שיהא בו כדי להצדיק את התערבותה של ערכאת הערעור והתוצאה מכל האמור לעיל היא שאנו דוחים את הערעור.

נ"ה. המערער יתייצב למאסרו בבית המעצר קישון ביום ראשון ה-**06/03/16** עד השעה 10:00, או ע"פ החלטת שב"ס, כשברשותו ת.ז או דרכון.

על המערער לתאם את הכניסה למאסר, כולל באפשרות למיין מוקדם עם ענף אבחון ומיין של שב"ס, טלפונים: 08-9787336, 08-9787377.

ניתן היום, ב' אדר א' תשע"ו, 11 פברואר 2016, במעמד הנוכחים.

א. אלון, שופטת

ש. שטמר, שופטת
בכירה

י. גריל, שופט בכיר
[אב"ד]